

Úvod	5
Kap. 1 Budování základů sovětského bloku (1944—1949)	9
1.1 Mezinárodní souvislosti	9
1.1.1 Výsledky druhé světové války v Evropě	9
1.1.2 Vznik a počátky studené války 1945—1949	16
1.1.3 Marshallův plán	23
1.1.4 Okupační správa v Německu 1945—1949	28
1.1.5 Spojenecký smluvní systém SSSR ve střední a jiho- východní Evropě 1943—1949	31
1.1.6 Založení Informbyra 1947	34
1.2 Země sovětského bloku	36
1.2.1 Sovětský svaz	38
1.2.2 Vznik dvou německých států v roce 1949	41
1.2.3 Polsko	42
1.2.4 Československo	49
1.2.5 Maďarsko	54
1.2.6 Rumunsko	58
1.2.7 Bulharsko	62
1.2.8 Albánie	65
1.2.9 Jugoslávie	69
1.2.10 Řecko	72
1.2.11 Roztržka — první konflikt v bloku	76
Kap. 2 Stalinismus a první vlna krizí	81
2.1 Mezinárodní situace v letech 1945—1953 a unifikace sovětského bloku	81
2.2 Sovětský stát a společnost v letech 1948—1953	84
2.3 Prosazování sovětského modelu socialismu v zemích bloku	89
2.4 Jugoslávská cesta po roztržce s Moskvou	94
2.5 Hospodářský vývoj zemí sovětského bloku na pře- lomu 40. a 50. let	98
2.6 Příčiny první vlny krizí	107
2.7 Nepokoje v Československu a v NDR v roce 1953 Sovětská koncepce „nového kursu“	110
2.8 Zahraničně politické změny a bilance „nového kursu“	117

2.9	XX. sjezd KSSS a jeho první ohlasy uvnitř bloku	120
2.10	Polský říjen a maďarské povstání v roce 1956	127
2.11	Konsolidace sovětského modelu socialismu v zemích střední Evropy	136
2.12	Jugoslávský socialismus v polovině 50. let	138
Kap. 3	Neuskutečněná reforma systému	141
3.1	První vlna destalinizace	141
3.2	Chruščov kontra Mao	147
3.3	Uvolnění mezinárodního napětí a druhá vlna destalinizace	151
3.4	Brežněvova varianta — věrnost a hereze	158
3.5	Šedesátá léta — co se socialismem?	166
3.6	Reforma nereformovatelné ekonomiky?	175
Kap. 4	Od neostalinské rekonstrukce k rozpadu sovětského bloku	185
4.1	Proměny mezinárodní politiky	185
4.1.1	Ve znamení détente	185
4.1.2	Neostalinismus kontra neokonzervatismus	189
4.1.3	Co to je — nové myšlení?	192
4.2	Sovětský svaz	197
4.2.1	Brežněvovská éra	197
4.2.2	Hledání východisek	202
4.3	Střední Evropa	215
4.3.1	Polsko	215
4.3.2	Maďarsko	235
4.3.3	Německá demokratická republika	245
4.3.4	Československo	257
4.4	Balkán	274
4.4.1	Rumunsko	274
4.4.2	Bulharsko	285
4.4.3	Jugoslávie v 70. a 80. letech	293
4.4.4	Albánie	303
	Závěrem — poločas rozpadu 45 let	307
	Tabulky	320
	Rejstřík osob	361

Abalkin, Leonid 206
 Acheson, Dean 23
 Achmatovová, Anna A. 86
 Adamec, Ladislav 270, 271, 272, 273, 274, 353, 357, 359
 Adenauer, Konrád 42
 Aganbegjan, Abel G. 205
 Alexandrov, A. A. 86
 Alia, Ramiz 307
 Anev 172
 Andrejevová, Nina 207, 352
 Andropov, Jurij V. 203, 204, 206, 251, 350
 Antal, Jozsef 245
 Antonescu, Ion 58, 62, 321
 Attlee, Clement 14
 Axen, Hermann 256
 Babiuch, Edward 223
 Bacílek, Karol 125
 Bahr, Egon 251
 Baka, Władysław 232
 Bakarić, Vladimir 300
 Baker, James 196
 Balev, Milko 292
 Balluku, B. 306, 345
 Belišovǎ, B. 68
 Beneš, Edvard 25, 53, 329
 Berija, Lavrentij P. 39, 41, 84, 85, 88, 89, 109, 110, 334
 Bevin, Ernest 14
 Bierut, Bolesław 32, 47, 128
 Biľak, Vasil 257, 265, 266, 267, 270
 Birladeanu, Alexandru 285
 Blažović, Juraj 301
 Bodnǎrǎș, Emil 62
 Bonerová, Jelena 205
 Brandt, Willy 186, 246
 Brankov, Lazar 91
 Brežněv, Leonid I. 158, 159, 161, 163, 165, 187, 191, 194, 195, 197, 198, 202,
 215, 250, 266, 313, 340, 341, 346, 350
 Brucan, Silviu 284, 285
 Brüsewitz 249
 Brzeziński, Zbigniew 190
 Bujak, Zbigniew 227, 229
 Bulganin, Nikolaj A. 130
 Bush, George 195, 196, 197
 Byrnes, James 14, 20, 24, 30, 324

Calciu - Dumitreasă, Ch. 283
 Căna, I. 283
 Carstens, Karl 250, 251
 Carter, James 191, 225
 Castro, Fidel R. 154, 155, 156
 Ceașescu, Nicolae 159, 173, 274, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 341, 345
 Ceașesková, Elena 280
 Clay, Lucius 30
 Clementis, Vladimír 92
 Colotka, Peter 270
 Conquest, Robert 88
 Corneová, Doina 284
 Craxi, Bettino 251
 Cyrankiewicz, Józef 128, 130
 Čalfa, Marián 273, 359
 Čepička, Alexej 125, 126
 Černěnko, Konstantin, V. 203, 204, 252, 350
 Červenkov, Vălko 93, 123, 335
 Čosić, Dobrica 302
 Dabčevićová - Kučarová, Savka 298
 Dąbrowski, Boleslav 232
 Dahlem, Fritz 124
 Dedijer, Vladimir 77, 140
 Desliu, Dan 284
 Dimitrov, Georgi 33, 34, 44, 63, 65, 72, 93
 Dimitrov, Georgi (Gemeto) 63
 Dinescu, Dinu 284
 Djilas, Milovan 25, 77, 139, 140, 301, 335
 Dobi, István 55, 57
 Dolanc, Stane 301
 Dragosavac, Dušan 301
 Dubček, Alexander 161, 257, 261, 269, 270, 274, 341, 343, 359
 Dulles, John 16
 Dinnyes, Lajos 57, 58
 Dzodze, Koci 68, 80, 89, 90, 331
 Eden, Anthony 14
 Eisenhower, Dwight 17, 42, 84, 332
 Erenburg, Ilja G. 141
 Fabius, Laurent 252
 Fechner, Herbert 124
 Fierlinger, Zdeněk 45, 50
 Filipov, Griša 292
 Findeisen, Wojciech 232
 Fock, Jenő 238

Fojtík, Jan 270
 Frejka, Ludvík 92
 Fukuyama, Francis 307, 308
 Geminder, Bedřich 92
 Georgescu, Teohari 60
 Georgiev, Kimon 62, 64
 Geremek, Bronisław 232
 Gerlach, Manfred 257
 Gerö, Ernő 132, 133, 337
 Gheorghe, Ion 282
 Gheorghiu - Dej, Gheorghe 59, 60, 93, 123, 145, 159, 173, 174, 341
 Gieriek, Edward 216, 223, 224, 225, 343, 349
 Gieysztor, Aleksander 232
 Glemp, Józef 226
 Goma, Paul 282, 347
 Gomułka, Władysław 45, 47, 80, 90, 91, 128, 129, 130, 134, 136, 143, 173, 216, 331, 337
 Göncz, Árpád 245
 Gorbačov Michail S. 192, 193, 194, 195, 196, 197, 202, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 214, 215, 228, 234, 252, 253, 254, 256, 267, 268, 269, 289, 307, 350, 352, 354
 Gorunja, Ivan 172
 Gottwald, Klement 26, 51, 53, 82, 92, 104, 125, 268, 329, 333
 Grabski, Tadeusz 225
 Grličkov, Alexander 301
 Gromyko, Andrej A. 204, 205, 350
 Grósz, Karoly 241
 Grottewohl, Otto 42, 114
 Groza, Petru 58, 59, 60, 61, 321
 Gysi, Georg 257, 359
 Hager, Kurt 256
 Hajdů, Vavro 92
 Hájek, Jiří 261, 262
 Haman, Josef 270
 Harich, Wolfgang 144
 Hatieganu, Emil 61
 Havasi, Ferenc 240
 Havel, Václav 261, 262, 271, 274, 359
 Havlín, Josef 270
 Hebrang, Andrija 76
 Hegedüs, András 131, 133
 Herling - Grudziński, Gustaw 221
 Heuss, Teodor 42
 Hodža, Enver 66, 68, 89, 93, 145, 149, 173, 305, 306, 307

Honecker, Erich 172, 245, 246, 247, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 256, 343, 357
 Hopkins, Harry 17
 Horthy, Miklos 55
 Hrubín, František 126
 Husák, Gustáv 52, 92, 257, 266, 267, 268, 269, 270, 273, 343, 359
 Chruščov, Nikita S. 39, 108, 109, 110, 120, 121, 122, 123, 125, 127, 130, 138,
 139, 141, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 152, 153, 156, 157, 158,
 172, 173, 174, 175, 194, 201, 334, 336, 340
 Churchill, Winston 5, 10, 12, 13, 14, 17, 18, 20, 21, 22, 28, 73, 324
 Iliescu, Ion 284, 285
 Indra, Alois 257, 266
 Ioniță, Ion 282
 Jabłoński, Henryk 217
 Jakeš, Miloš 265, 266, 269, 270, 271, 353
 Jakovlev, Alexandr 208, 210, 214
 Janák, Ignác 270
 Janka, W. 144
 Jaroszewicz, Piotr 216, 217, 218, 223
 Jaruzelski, Wojciech 224, 225, 226, 228, 231, 233, 235, 349
 Jelcin, Boris N. 204, 205, 206, 207, 352
 Jiří II. 75
 Johana 64
 Johanes, Jaromír 271
 Jovanović, Arso 76
 Jovčev, Minčo 292
 Józwiak, Franciszek 128
 Jusstus, Pál 91
 Kadár, János 133, 135, 144, 152, 158, 162, 172, 235, 236, 237, 239, 241, 242, 268,
 270, 337, 355
 Kadlec, V. 261
 Kaganovič, Lazar M. 144
 Kamnitzer, Heidrich 255
 Kania, Stanisław 254
 Kant, Herman 254
 Kapek, Antonín 270
 Kardelj, Edvard 72, 78, 300
 Kellezi, A. 306
 Kennan, George 18, 23,
 Kennedy, John 155
 Kidrič, Boris 77
 Kim Ir-sen 83
 Kirov, Sergej M. 90
 Kiszczak, Czesław 231, 232, 233, 235
 Kisielewski, Stefan 129

Kliszko, Zenon 91
 Knotek, Ivan 270
 Kohl, Helmut 251, 252
 Kohout, Pavel 282
 Kolakowski, Leszek 129, 221
 Kolarov, Vasil 63, 93
 Kopecký, Václav 125
 Korondi 91
 Kornai, Petér 237
 Kostov, Trajčo 80, 90, 123, 331
 Kosygin, Alexej I. 150, 158, 198, 199, 200
 Kováčz, Bela 57
 Krenz, Egon 256, 257, 356, 357
 Kučan, Milan 301
 Kuharić, Franjo 303
 Kurčatov, Igor V. 19
 Kuroń, Jacek 221, 222, 227
 Kuzněcov, Alexej A. 40, 41, 85
 Kwaśniewski, Aleksander 232
 Lange, Oskar 129
 Lázár, György 238, 254
 Lehmann, Otto 114
 Lerski, Janusz 221
 Li Pcheng 252
 Liebknecht, Karl 255
 Ligačov, Jegor K. 204, 205, 207
 Lilov, Alexandr 289, 351
 Lipiński, Edward 129
 Löbl, Eugen 92
 London, Artur 92
 Luca, Vasile 91, 333
 Lukács, György 6, 125
 Lukanov, Andrej 292
 Lulčev, Kosta 64, 65, 331
 Luxemburgová, Rosa 255
 Lysenko, Trofim D. 86
 Malenkov, Georgij M. 41, 84, 85, 88, 108, 109, 121, 122, 144, 146, 332
 Maliță, L. 281
 Mănescu, Corneliu 281, 285
 Maniu, Ian 61, 92
 Mao Ce-tung 145, 147, 148
 Marković, Ante 296, 355
 Marshall, George 23, 24
 Marx, Karel 141, 310

Maurer, Gheorghe 280
Masaryk, Jan 26, 51
Masaryk, Tomáš, G. 262, 270
Maximos, D. 74
Mazowiecki, Tadeusz 196, 232, 235, 357
Mazur, Franciszek 128
Messner, Zbygniew 231, 254
Mielke, Erich 256
Mihailović, Draža 69, 70, 325
Mihajlov, Mihajlo 301
Michajlov, Stojan 289, 353
Michal I. 60, 61, 62, 327
Miklós, Béla 54
Mikojan, Anastas, I. 130, 134, 149
Mikołajczyk, Stanisław 45, 46, 327
Mikulić, Branko 300
Milošević, Slobodan 301, 302
Mladenov, Petr 292, 357
Mlynář, Zdeněk 261
Moczar, Mieczysław 173
Moczulski, Leszek 223
Modrow, Hans 256, 357
Mohorita, Vasil 272, 274
Molotov, Vjačeslav M. 14, 17, 19, 25, 72, 77, 78, 121, 144, 145, 146
Morgenthau, Henry 28
Nagy, Ferenc 55, 56, 57
Nagy, Imre 56, 116, 131, 132, 133, 134, 135, 143, 146, 240, 242, 243, 335, 337
Nejkov, Dimitr 64
Németh, Miklós 241, 242
Niculescu, Paul 283
Nikezić, Marko 298
Nixon, Richard 187, 344
Nosek, Václav 53
Novomeský, Ladislav 92
Novotný, Antonín 111, 125, 145, 160, 161, 174, 333, 341
Nový, Vilém 92
Nowak, Zenon 128
Nyers, Reszö 237, 238, 240, 243
Obbov, Alexandr 63
Oelssner, Fred 124
Ochab, Edward 128, 130
Ognienovič 91
Orzechowski, Marian 254
Osóbka - Morawski, Edward 32, 45

Pacepa, Ion 282, 347
 Pačov, Pantelej 292
 Pálffy - Oesterreicher, György 91
 Palme, Olof 251
 Papandreu, Andrea 251
 Papazov, Načo 292
 Pasternak, Boris L. 145
 Patilineț, Vasile 281
 Patočka, Jan 262
 Pătrășcanu, Lucrețiu 80, 116, 335
 Paukerová, Anna 60, 62, 333
 Pavel I. 75
 Pavlík, G. 92
 Pelikán, Jiří 264
 Penescu, Nicolae 59, 60
 Perović, Latinka 298
 Petkov, Nikola 63, 64, 65, 92, 323, 327
 Petr II. 69
 Petrescu 62
 Peyer, Károly 57
 Pfeiffer, Zoltán 58
 Pieck, Wilhelm 42, 172
 Pińkowski, Józef 224
 Pitra, František 265, 270
 Pîrvulescu, Constantin 281
 Podgornyj, Nikolaj V. 198
 Poledník, Jindřich 301
 Popit, Franc 301
 Pozsgay, Imre 237, 240, 243
 Rădescu, Nicolai 60, 321
 Rajk, László 80, 90, 91, 331
 Rákosi, Mátyás 51, 92, 104, 116, 131, 132, 337
 Rakowski, Mieczysław 225, 231, 353
 Ranković, Alexandar 69, 77, 158, 173, 341
 Rapacki, Adam 128
 Rau, Johannes 251
 Reagan, Ronald 191
 Reykowski, Janusz 232
 Ribar, Ivan 70
 Ribičić, Mitja 301
 Rodionov, Michail I. 85
 Rokossowski, Konstanty 91
 Romniceanu, Mihai 61
 Roosevelt, Franklin D. 10, 12, 13, 28

Rupnik, Jacques 307, 308
 Ryžkov, Nikolaj I. 204, 205, 207, 350
 Sacharov, Andrej D. 197, 203, 205, 350
 Sănătescu, Constantin 58, 60, 321
 Seifert, Jaroslav 126
 Selbmann, F. 114
 Semjonov, V. S. 113
 Seper, F. 303
 Serb, I. 281
 Schapiro, Leonard 120
 Schirdewan, Karl 124, 172
 Schmidt, Helmut 251
 Simeon 64
 Simone, André 92
 Sindermann, Horst 250
 Sinowatz, Franz 251
 Siwicki, Florian 235
 Slánský, Rudolf 80, 82, 87, 90, 91, 92, 333
 Smrkovský, Josef 261
 Sofulis, Themístoklis 74
 Solženicyn, Alexandr I. 40
 Sosnowski, Ryszard 232
 Spiru, Niko 68
 Spychalski, Marian 91
 Stalin, Josif V. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 21, 22, 25, 26, 34, 35, 38, 47, 51,
 64, 72, 73, 76, 77, 78, 80, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 93, 94, 95, 101, 107,
 108, 109, 110, 112, 113, 117, 118, 121, 125, 138, 141, 148, 159, 169, 211,
 212, 310, 332
 Stambolijski, Alexandr 63
 Stirbey, Barbu 60
 Stoph, Willy 246, 250, 253, 254
 Stomma, Stanislaw 129
 Stojanov, Dimitr 292
 Stojanović, Stanislav 302
 Strauss, Franz—Josef 251
 Sulyok, Dezső 56
 Suslov, Michail A. 134, 204
 Svoboda, Ludvík 51
 Szakasits, Arpád 90
 Szalai, András 91
 Szönyi, Tibor 91
 Szürös, Mátyás 242
 Šehu, Mehmet 68, 306, 349
 Šetinc, Franc 301

Ševardnandze, Edvard A. 192, 196, 205, 207, 253, 350
 Široký, Viliam 111, 125
 Šling, Otto 92
 Štěpán, Miroslav 270, 273
 Štrougal, Lubomír 265, 267, 268, 269, 270
 Šubašić, Ivan 69
 Šváb, Karel 92
 Švermová, Marie 92
 Tadžić, L. 302
 Tătărescu, Georghe 61, 62
 Taussigová, Jarmila 92
 Tigríd, Pavel 264
 Tichonov, Nikolaj A. 205
 Tildy, Zoltán 56, 321
 Tito - Broz, Josip 32, 34, 68, 69, 70, 72, 73, 76, 77, 78, 79, 90, 91, 94, 96, 97,
 123, 139, 140, 143, 144, 145, 153, 158, 165, 168, 173, 294, 298, 300, 333,
 345, 349
 Todorov, Stanko 289
 Togliatti, Palmiro 142, 143
 Tökes, László 285
 Tomášek, František 271
 Tripalo, Mika 298
 Trofin, Virgil 283
 Trudeau, Pierre 251
 Truman, Harry 13, 14, 16, 17, 18, 22, 23, 24
 Trzeciakowski, Witold 232
 Tsaldaris, Konstantinos 74
 Tvardovskij, Alexandr T. 197
 Tudjman, Franjo 302
 Ulbricht, Walter 113, 114, 115, 124, 145, 172, 245, 246, 339
 Urban, Jerzy 231
 Urbánek, Karel 270, 272, 274, 357
 Vaculík, Ludvík 263
 Vafiadis, Markos 74, 75, 76
 Vandenberg, A. 16
 Varga, Béla 58
 Varga, Jevgen S. 86
 Velčev, Damjan 64
 Vlasov, Andrej A. 40
 Vladimirescu, Tudor 61
 Vorotnikov, Vitalij I. 204
 Vozněnskij, Nikolaj A. 40, 85
 Vukmanović - Tempo, Svetozar 77
 Vyšinskij, Andrej J. 60, 83

Wałęsa, Lech 224, 226, 229, 231, 232, 234
Welles, Sumner 28
Weiszäcker von, Richard 251
Wilson, Woodrow 11
Witos, Wincenty 45
Wollweber, E. 124
Woźniakowski, Jacek 129
Zachariadis, Nikos 97
Zápotocký, Antonín 53, 54, 111, 125
Zavadil, Miloslav 270
Ziller 124
Zoščenko, N. N. 86
Ždanov, Andrej A. 34, 35, 85, 86
Živkov, Todor 123, 145, 172, 173, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 335, 338,
339, 343, 357
Žujević, Sreten 76
Žukov, Georgij K. 85, 130